

KUTSESTANDARD

Radioloogiatehnik III	05-06062006-02/3
Radioloogiatehnik IV	05-06062006-02/2

RADIOLOOGIATEHNIK III, IV

TERVISHOIU JA SOTSIAALTÖÖ KUTSENÕUKOGU

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsioonisüsteemis määratletakse kvalifikatsiooninõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid). Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonitasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Käesolev kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide vahel kokkulepitud nõudeid radioloogiatehniku III ja IV kutsekvalifikatsioonile.

Kutsestandardi koostas Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu moodustatud töörühm koosseisus:

Piret Hendrikson	SA Pärnu Haigla
Piret Vahtramäe	SA Pärnu Haigla
Heldi Vatman	SA TÜ Kliinikum
Maris Mindo	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Lya Mägi	SA Tartu Ülikooli Kliinikum
Tiina Ringi	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Mare Sillasoo	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Taivi Tolli	AS Ida-Tallinna Keskhaigla
Eve Palotu	AS Ida-Tallinna Keskhaigla
Elena Mahhova	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Anne Lukken	Eesti Radioloogiaõdede Ühing
Kärt Aru	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Mai Ladev	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Sirje Burk	SA TÜ Kliinikum

Ajavahemikus 31. märts – 19. aprill 2006.a viidi läbi kutsestandardi kavandi tutvustamine, mille koosseisu kuulusid 16 tervishoiuasutuse esindajad. Kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestatud kutsestandardi tutvustamisel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud CEDEFOP'i (European Centre for the Development of Vocational Training – Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskus) poolt koostatud Euroopa Liidu liikmesriikide kutseoskuskõuetega võrdleva analüüsiga, Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset), International Society of Radiographers and Radiological Technologists (ISRRT) "Professional Standards for Education of Radiographers, 09.1993, The International Society of Radiographers and Radiological Technologists Guidelines for the Education of Entry-Level Professional Practice in Medical Radiation Sciences" November, 2004, European Commission Directorate General Health and Consumer Protection - Europe Against Cancer Programme. Review of the European Core Curriculum for Radiotherapy Technologists Agreement SI2.300737. Second review of the European Core Curriculum For RTs ning järgnevate Euroopa Nõukogu direktiividega:

- Council Directive 97/43/Euratom of 30 June 1997 on health protection of individuals against the dangers of ionizing radiation in relation to medical

- exposure, and repealing Directive 84/466/Euratom, Official Journal L 180 , 09/07/1997 p. 0022 – 0027;
- Council Directive 92/51/EEC of 18 June 1992 on a second general system for the recognition of professional education and training to supplement Directive 89/48/EEC Official Journal L 209 , 24/07/1992 p. 0025 - 0045
 - Council Directive 89/48/EEC of 21 December 1988 on a general system for the recognition of higher-education diplomas awarded on completion of professional education and training of at least three years' duration, Official Journal L 019 , 24/01/1989 p. 0016 – 0023.

Käesolev kutsestandard on koostatud uustöötlusena.

Käesoleva kutsestandardi jõustumisel kaotab kehtivuse 2. juunil 2004. a. Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu otsusega nr. 15 kinnitatud radioloogiatehnik III, IV kutsestandard.

Käesolev radioloogiatehnik III, IV kutsestandard on kinnitatud 06. juunil 2006. a Tervishoiu ja Sotsiaaltöö kutsenõukogu otsusega nr.25.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutse kvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks.

2 STATISTILISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub radioloogiatehniku töö muude tervishoiu sidusalade valdkonda, kood 8514.

Ametite Klassifikaatoris² kuulub radioloogiatehnik 3. pearühma “Keskastme spetsialistid ja tehnikud”, kood 322.

3 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles: Radioloogiatehnik III, IV
radioloogiatehnik IV spetsialiseerumised:

- kiiritusravi spetsialist
- nukleaarmeditsiini spetsialist
- ultraheli spetsialist

Inglise keeles: Radiographer III, IV
Specialities:

- Radiotherapy Technologist
- Nuclear Medicine Technologist
- Sonographer

Vene keeles: Рентген-лаборант III, IV, медсестра радиологии III, IV

Soome keeles: Röntgenhoitaja III, IV

4 KUTSEKIRJELDUS

Radioloogiatehnik on tervishoiuspetsialist, kelle töö põhiülesanneteks on kvaliteetsete radiodiagnostiliste ja radioterapeutiliste protseduuride läbiviimine inimeste tervise edendamise, säilitamise ning haiguste ennetamise ja diagnoosimise eesmärgil.

Radioloogiatehnik vastutab radioloogiliste uuringute ja raviprotseduuride kvaliteetse, turvalise ja ohutu läbiviimise eest. Radioloogiatehnik teeb protseduuride läbiviimisel koostööd radioloogide ja teiste tervishoiu- ning sotsiaalvaldkonna töötajatega.

Radioloogiatehniku töö nõuab täpsust, korrektsust, tolerantsust, vastutusvõimet, empaatiavõimet ja enesedistsipliini.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Radioloogiatehnik IV võib erioskuste ja –teadmiste omandamisel (vt.p 5.3) spetsialiseeruda kiiritusravi, nukleaarmeditsiini või ultraheli spetsialistiks.

Kiiritusravi spetsialisti peamisteks tööülesanneteks on:

- kiiritusravi planeerimine, teostamine ja verifitseerimine;
- kiiritusravi aparatuuri ohutu käsitlemine;
- kiiritusravi protseduuride ning aparatuuri kvaliteedi kontrollimine;
- patsientide ja nende perede nõustamine ja juhendamine kiiritusravi kõrvaltoimetest ja tüsistustest.

Oma töökohuste täitmisel on kiiritusravi spetsialist vahetus kontaktis ioniseeriva kiirguse allikatega.

Nukleaarmeditsiini spetsialisti peamisteks tööülesanneteks on:

- inimorganismi erinevate elundsüsteemide funktsiooni hindamine ning koldeliste muutuste visualiseerimine radioaktiivsete isotoopide kasutamisel;
- vajalike raviprotseduuride läbiviimine;
- patsientide, nende lähedaste ja kolleegide nõustamine ning informeerimine.

Nukleaarmeditsiinilised uuringud on sihitud molekulaarsetele muutustele organites ja kudedes, erinevalt röntgeni- ja ultraheliuuringutest, mis on sihitud struktuursetele muutustele.

Ultraheli spetsialisti peamisteks tööülesanneteks on:

- optimaalsete uuringufaktorite valik: andur, programm, patsiendi positsioneerimine;
- standarduuringute teostamine, salvestamine ja tõlgendamine.

Ultraheliuuringute teostamise eripäraks on uuringutulemuste sõltuvus uuringu operaatorist, kus on tegemist dünaamilise uurimismeetodiga.

Radioloogiatehnik III kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav:

1) erialane rakenduskõrgharidus ja vähemalt 1-aastane töökogemus radioloogia valdkonnas

või

2) õendusala kutsekeskharidus, vähemalt 5-aastane töökogemus radioloogia valdkonnas ja erialase täiendkoolituse läbimine vähemalt 5 AP mahus viimase viie aasta jooksul.

Radioloogiatehnik IV kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav:

1) erialane rakenduskõrgharidus, 6-aastane töökogemus radioloogia valdkonnas ja erialase täiendkoolituse läbimine vähemalt 5 AP mahus viimase viie aasta jooksul

või

2) õendusala kutsekeskharidus, radioloožiõe spetsialiseerumistunnistuse olemasolu, vähemalt 10-aastane töökogemus radioloogia valdkonnas ja erialase täiendkoolituse läbimine vähemalt 5 AP ulatuses viimase viie aasta jooksul

või

3) kiiritusravi, nukleaarmeditsiini või ultraheli spetsialisti kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav radioloogialane rakenduskõrgharidus, spetsialisti

koolitus valitud spetsialiseerumise valdkonnas ja töökogemus vastava spetsialisti erialal vähemalt 5 aastat

Täpsemad radioloogiatehniku kutseomistamise nõuded esitatakse radioloogiatehniku kutsekvalifikatsioonide tõendamise ja omistamise korras.

5 KUTSEOSKUSNÕUDED (vt lisa B)

5.1 Üldoskused ja –teadmised

5.1.1 Õigusaktid:

- 1) tervishoidu ja kutsealast tegevust puudutavad Eesti Vabariigi seadused ja rahvusvahelised normid
- 2) tööõigus

5.1.2 Töökeskkonna ohutus - kesktase

- 1) tööohutus
- 2) tervishoid
- 3) tööhügieen
- 4) esmaabi

5.1.3 Suhtlemine

- 1) klienditeenindus
- 2) organisatsioonikäitumine

5.1.4 Erinevate kultuuride mõju inimese tervisekäitumisele

5.1.5 Töö erinevate sotsiaalsete gruppidega

5.1.6 Kutsetöö arendamine ja uurimismetoodika – III algfase, IV kesktase

5.1.7 Kutsetöö juhtimine ja organiseerimine – III algfase, IV kesktase

5.1.8 Andragoogika põhimõtted ja meetodid

5.1.9 Asjaajamine ja dokumentitöö - kesktase

5.1.10 Majandusalased põhimõtted ja ettevõtluse alused - kesktase

5.1.11 Keeleoskus (vt lisa C)

- 1) eesti keel – III B2, IV C1
- 2) vene keel – B1
- 3) teine võõrkeel – B1

5.1.12 Arvuti kasutamine - moodulid AO1 - AO5, AO7 (vt lisa D)

5.2 Põhioskused ja –teadmised

5.2.1 Eesti sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi korraldus

5.2.2 Inimese ehitus, elutalitus ja areng – kesktase

5.2.3 Inimene kui bio-psühho-sotsiaalne tervik – kesktase

5.2.4 Üldmeditsiiniline terminoloogia – kesktase

5.2.5 Töökeskkonna ohutus radioloogias

5.2.6 Kutse-eetika

5.2.7 Inimese põhivajadused ja elamistoimingud

5.2.8 Farmakoloogia põhialused – algfase

5.2.9 Psühholoogia põhialused – III – algfase, IV – kesktase

5.2.10 Füüsika: kiirgus ja selle liigid, radioaktiivse lagunemise tüübid, radioaktiivsust iseloomustavad ühikud – kõrgtase

5.2.11 Radioloogialane terminoloogia – kesktase

5.2.12 Anatoomia (üld-, topograafiline, röntgen-, ristlõikeanatomia), patoanatomia – kesktase

- 5.2.13 Haiguste tekkepõhjused, haigustunnused, organismis toimuvad patoloogilised protsessid, traumamehhanismid, nende seos radiodiagnostika ja raviga – kesktase
- 5.2.14 Radioloogiliste uuringute ja ravi näidustused ning vastunäidustused – kesktase
- 5.2.15 Õendustoimingud radioloogias – kesktase
- 5.2.16 Meditsiinikiiritus, kiirguskaitse ja kiirgusohutus – kesktase
- 5.2.17 Katastroofimeditsiin – kesktase
- 1) katastroofimeditsiini eesmärk
 - 2) kahjustavad faktorid (termilised-, keemilised-, bioloogilised, faktorid, radiatsioon)
 - 3) triaaž, triaaži kaardid
 - 4) avariisituatsioonis käitumine
 - 5) elustamise ABC
 - 6) stressijärgne sündroom
- 5.2.18 Radioloogilises diagnostikas ja ravis kasutatav aparatuur ning töövahendid – kesktase
- 1) füüsikalised- tehnilised tööprintsüübid
 - 2) füüsikalised- keemilised tööprintsüübid
- 5.2.19 Radioloogiaalased uuringud ja raviprotseduurid. Uuringute ja raviprotseduuride läbiviimise meetodid – kesktase
- 1) konventsionaalne radioloogia
 - 2) menetlusradioloogia
 - 3) nuklearmeditsiin
 - 4) kompuutertomograafia
 - 5) kiiritusravi
 - 6) tuumamagnetresonantstomograafia
 - 7) ultrahelidiagnostika
- 5.2.20 Radioloogiliste protseduuride teostamise ja hindamise kriteeriumid – kesktase
- 5.2.21 Uuringu tulemuste tõlgendamine ja otsuste vastuvõtmine oma pädevuse piires – kesktase
- 5.2.22 Radioloogiaalase kvaliteedikontrolli vajalikkus ja põhimõtted – kesktase
- 5.2.23 Patsiendi turvalisus, privaatsus, kaitse
- 5.2.24 Patsiendi, tema saatja nõustamine ja juhendamine – kesktase
- 5.2.25 Jäätmekäitlus radioloogias – kesktase
- 5.2.26 Rahvusvaheline koostöö radioloogias
- 5.2.27 Supervisioon
- 1) enesetäiendamine, -arendamine
 - 2) kolleegide superviseerimine

5.3 Eriuskused –ja teadmised

5.3.1 Radioloogiatehnik IV

- kiiritusravi spetsialist:
 - 1) Onkoloogilised ravimid – kesktase
 - 2) Psühholoogia põhialused – kiiritusravi spetsialist IV – kõrgtase
 - 3) Füüsika: kiirgus ja selle liigid, radioaktiivse lagunemise tüübid, radioaktiivsust iseloomustavad ühikud – kõrgtase
 - 4) Meditsiinikiiritus, kiirguskaitse ja kiirgusohutus – kõrgtase
 - 5) Patsiendi, tema saatja nõustamine ja juhendamine – kõrgtase
 - 6) Radioloogiaalased uuringud ja raviprotseduurid. Uuringute ja raviprotseduuride läbiviimise meetodid kiiritusravis – kõrgtase
 - 7) Kiiritusravi alase kvaliteedikontrolli vajalikkus ja põhimõtted - kõrgtase

5.3.2 Radioloogiatehnik IV

- nuklearmeditsiini spetsialist:
 - 1) Füüsika: kiirgus ja selle liigid, radioaktiivse lagunemise tüübid, radioaktiivsust iseloomustavad ühikud – kõrgtase
 - 2) Radiofarmatseutika nuklearmeditsiinis sh generaatorite tööpõhimõte, generaatori elueerimine, elüaadi aktiivsuse mõõtmine, radionukleidi kvaliteedi kontroll – kõrgtase
 - 3) nuklearmeditsiini terminoloogia – kõrgtase
 - 4) Füsioloogia nuklearmeditsiinis – kõrgtase
 - 5) Radioloogiliste uuringute ja ravi näidustused ning vastunäidustused – kõrgtase
 - 6) õendustoimingute teostamine, dokumentatsioon sh õenduslugu isotoopravis – kõrgtase
 - 7) Meditsiinikiiritus, kiirguskaitse ja kiirgusohutus – kõrgtase
 - 8) Katastroofimeditsiin – kõrgtase
 - a) katastroofimeditsiini eesmärk
 - b) kahjustavad faktorid (termilised-, keemilised-, bioloogilised, faktorid, radiatsioon)
 - c) triaaž, triaaži kaardid
 - d) avariisituatsioonis käitumine
 - e) elustamise ABC
 - f) stressijärgne sündroom
 - 9) Radioloogiaalased uuringud ja raviprotseduurid. Uuringute ja raviprotseduuride läbiviimise meetodid nuklearmeditsiinis – kõrgtase
 - a) uuringute registreerimine
 - b) uuringute päevakava koostamine ja täitmine
 - 10) radioloogiliste protseduuride teostamise ja hindamise kriteeriumid – kõrgtase
 - 11) uuringu tulemuste tõlgendamine ja otsuste vastuvõtmine oma pädevuse piires – kõrgtase
 - 12) radioloogiaalase kvaliteedikontrolli vajalikkus ja põhimõtted – kõrgtase
 - 13) patsiendi, tema saatja nõustamine ja juhendamine – kõrgtase
 - 14) jäätmekäitlus radioloogias – kõrgtase

5.3.3 Radioloogiatehnik IV

- ultraheli spetsialist:
 - 1) ultraheli füüsika – kõrgtase
 - 2) inimese anatoomia ja füsioloogia ultrahelidiagnostika valdkonnas – kõrgtase
 - 3) haigusetunnused, organismis toimuvad patoloogilised protsessid, nende seos ultrahelidiagnostikaga – kõrgtase
 - 4) ultraheli diagnostikas kasutatav aparatuur ning töövahendid, füüsikaliste tehnilised tööprintsüübid – kõrgtase
 - 5) ultraheli uuringute teostamise, salvestamise ja tõlgendamise kriteeriumid – kõrgtase

6 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KUTSEKVALIFIKATSIOONI SÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangute ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonitasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

KUTSEOSKUSNÕUDED

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED
Lisa C

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	
MÕISTMINE	Saan aru tuttavatest sõnadest ja fraasidest, mis puudutavad mind, minu perekonda ja minu vahetut ümbrust, kui inimesed räägivad aeglaselt ja selgelt.	Saan aru fraasidest ja sageli kasutatavatest sõnadest, mis on vahetult seotud mulle oluliste valdkondadega (näiteks info minu ja mu perekonna kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Saan aru lühikeste, lihtsate ja selgelt väljendatud ütluste põhisisust.	Saan aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttavatel teemal: töö, kool, vaba aeg jne. Saan aru aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või teleaadete põhisisust, kui need käsitlevad päevateemasid või mulle huvitavaid teemasid.	Saan aru pikematest kõnedest ja ettekannetest ning tuttava teema puhul isegi nende keerukamatest nüanssidest. Saan aru enamiku teleuudiste, publitsistikasaadete ja filmide sisust.	Saan aru pikemast tekstist isegi siis, kui see pole selgelt liigendatud ja seosed on esitatud kas kaudselt või vihjamisi. Saan suurema vaevata aru tele-programmidest ja filmidest.	Saan vaevata aru igasugusest kõnest, olenemata sellest, kus seda esitatakse. Saan aru ka kiirkõnest, kui mulle antakse pisut aega hääldusviisiga harjumiseks.	KUULAMINE
	Saan aru tuttavatest nimedest, sõnadest ja väga lihtsatest lausetest näiteks siltidel, plakatitel või kataloogides.	Saan aru väga lühikestest lihtsatest tekstidest. Oskan leida eeldatavat spetsiifilist informatsiooni lihtsatest igapäevatekstidest (näiteks reklaamid, tööpakkumised, prospektid, menüüd, sõiduplaanid), samuti saan aru lühikestest lihtsatest isiklikest kirjadest.	Saan aru tekstidest, mis koosnevad sagedamini esinevatest või minu tööga seotud sõnadest. Saan aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikest kirjadest.	Saan aru aktuaalsetel teemadel kirjutatud artiklitest, kus autorid väljendavad mingeid kindlaid seisukohti või vaatenurki. Saan aru tänapäevasest proosast.	Saan aru pikkadest ja keerulistest tekstidest, nii olustikulistest kui ka kirjanduslikest, tajudes nende stiililist eripära. Saan aru erialastest artiklitest ja pikematest tehnilistest juhenditest isegi siis, kui need vahetult ei puuduta minu eriala.	Saan vaevata aru kõigest kirjajaliku teksti liikidest, sealhulgas abstraktsetest, struktuurilist ja/või keeleliselt keerulistest tekstidest, näiteks käsiraamatutest, erialastest artiklitest ja ilukirjandusest.	LUGEMINE
RÄÄKIMINE	Oskan lihtsal viisil suhelda tingimusel, et vestluspartner aeglaselt räägib, vajadusel öeldud kordab või ümber vestlemisel aitab. Oskan küsida lihtsaid küsimusi ja neile vastata.	Saan hakkama igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsust ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskan kaasa rääkida, ehkki ma ei oska veel ise vestlust juhtida.	Saan enamasti keelega hakkama maal, kus see on kasutusel. Oskan ettevalmistuseta vestelda tuttavatel, huvitaval või olulisel teemal: pere, hovid, töö, reisimine ja päevasündmused.	Oskan vestelda piisavalt spontaanselt ja ladusalt, nii et suhtlemine keelt emakeelena kõnelevate inimestega on täiesti võimalik. Saan aktiivselt osaleda aruteludes tuttavatel teemal, oskan oma seisukohti väljendada ja põhjendada.	Oskan end mõistetavaks teha ladusalt ja spontaanselt, väljendeid eriti otsimata. Oskan kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii ühiskondlikel kui ka tööalastel eesmärkidel. Oskan avaldada mõtteid ja arvamusi ning vestluses teemat arendada.	Saan vaevata osaleda igas vestluses ja diskussioonis ning oskan idioome ja kõnekeelseid väljendeid. Oskan täpselt edasi anda tähendusvarjundeid. Vajadusel oskan lausungi ümber sõnastada, nii et vestluses osalejad seda vaevalt märkavad.	SUULINE SUHTLUS
	Oskan kasutada lihtsaid fraase ja lauseid kirjeldamaks kohta, kus elan, ja inimesi, keda tunnen.	Oskan kasutada mitmeid fraase ja lauseid, et kirjeldada oma perekonda ja teisi inimesi, elutingimusi, hariduslikku tagapõhja, praegust või eelmist tööd.	Oskan lihtsate seostatud lausetega kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja kavatsusi. Oskan lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane. Oskan edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid.	Oskan selgelt ja üksik-asjalikult käsitleda ainet laias teemaderingis, mis puudutab minu huvialasid. Oskan selgitada oma seisukohti aktuaalsetel teemadel, tuues välja erinevate arvamuste poolt- ja vastuargumendid.	Oskan keerulisi teemasid täpselt ja üksikasjalikult kirjeldada, välja tuua alateemad ja olulisemad punktid ning teha kokkuvõtet.	Oskan esitada selge ja ladusa, kontekstile vastavas stiilis kirjelduse või põhjenduse, millel on loogiline ülesehitus, mis aitab kuulajal märgata ja meelde jätta kõige olulisemat.	SUULINE ESITUS
KIRJUTAMINE	Oskan kirjutada lühikest ja lihtsat teadet (näiteks postkaarti puhkuse-tervitustega) ning täita formulare (näiteks hotelli registreerimislehte, kus küsitakse isikuandmeid: nime, aadressi, rahvust/kodakondsust).	Oskan teha märkmeid ja koostada väga lihtsat isiklikku kirja, näiteks kellegi tänamiseks.	Oskan koostada lihtsat seostatud teksti tuttavatel või mulle huvi pakkuvatel teemal. Oskan kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldan oma kogemusi ja muljeid.	Oskan kirjutada selgeid ja detailseid tekste mulle huvi pakkuvates teemaderingis. Oskan kirjutada esseed, aruannet või referaati, edastamaks infot ning kommenteerides ja põhjendades oma seisukohti. Oskan kirjutada kirju, milles tõstan esile kogemuste ja sündmuste mulle olulisi aspekte.	Oskan ennast väljendada selges, hästi liigendatud tekstis, avaldades oma arvamust vajaliku põhjalikkusega. Oskan kirjutada kirja, esseed või aruannet keerukal teemal ja esile tõsta olulisemat. Oskan lugejast lähtuvalt kohandada oma stiili.	Oskan kirjutada ladusalt ja selgelt vajalikus stiilis. Oskan koostada keerulisi kirju, aruandeid või artikleid, esitada ainet loogiliselt liigendatuna nii, et lugeja suudab eristada olulist. Oskan koostada erialaseid ja ilukirjanduslikke sisukokkuvõtteid, annotatsioone ning retsensioone.	KIRJUTAMINE

Tabel. Euroopa Nõukogu keeleoskustasemetesüsteemi enesehindamise skaala

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

Lisa D

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaaroskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaaroskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaaroskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid